

Autopoética

Manuel María

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

MANUEL MARÍA (2011 [1993]). “Autopoética”. *Boletín Galego de Literatura*: 9, 151-157. Reedición en *poesiagalega.org*. *Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura*.
<<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/996>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

MANUEL MARÍA (1993). “Autopoética”. *Boletín Galego de Literatura*: 9, 151-157.

* Edición dispoñíbel desde o 3 de outubro de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

*Manuel María**

Autopoética

Cando servidor tiña vinte e poucos anos dicía que non sabía o que é a Poesía. Tamén afirmaba que a misión do poeta e da Poesía é agrandar o mundo, tódolos mundos.

Cando tiña cincuenta e cinco anos intentou explicar o que é un poema. E saíronlle estes versos:

Un poema é un ser vivo que anda,
 respira, soña, chora, salouca,
 ama, berra, centila e escurece,
 cala, aborrece a mentira,
 sente odio e ternura, desángrase,
 fala de intimidade a intimidade
 coas cousas e coa xente, suxere
 mundos posibles e imposibles,
 suda, cansa, sofre sede e fame,
 adocece, agoniza. E nunca morre.

(*) Manuel María Fernández Teixeiro naceu en Outeiro de Rei, Lugo, no ano 1929. Estudiu o Bacharelato en Lugo, onde entrou en contacto cos participantes da tertulia do café Méndez Núñez: Anxel Fole, Ramón Piñeiro, Anxel Xohan, Luís Pimentel, Celestino Fernández de la Vega, Carballo Calero, Aquilino Iglesia Alvariño, etc., todos eles importantes nomes para comprender a historia política e cultural da Galicia de posguerra. Durante esa etapa adolescente, fundou a efémera revista *Xistral*, na que publicou os seus primeiros versos. Con motivo do servizo militar, coñece no campamento de instrución de reclutas de Parga ó poeta Uxío Novoneyra, co que había gardar en adiante unha estreita amizade, e en Santiago de Compostela, a onde foi destinado posteriormente (e onde atopa ós mozos universitarios da xeración dos cincuenta ou da Festas Minervais: Méndez Ferrín, Franco Grande, García-Bodafío, etc.), a outros galeguistas *históricos* que completaban a nómina dos xa citados. Referímonos a Ramón Otero Pedrayo, Domingo García-Sabell, Carlos Maside, etc., que se aglutinaban arredor das tertulias do Café Español e do Hotel Compostela. Foi sobre todo, nembargantes, Carlos Maside quen influíu máis na súa formación durante esa época. Con posterioridade, obtivo o título de Procurador dos Tribunais e desprazouse para exercer a profesión a Monforte de Lemos, cidade na que se ubicou definitivamente.

O seu primeiro libro de versos, *Muiñeiro de brétemas*, escribiuno ós dezanove anos e causou un forte impacto na crítica máis cualificada do momento. Dende entón ata a actualidade, Manuel María elaborou

Agora, despois de tantos anos e de tantas voltas que deu a vida e a Poesía, un segue na mesma: sen saber. A única certeza que ten e á que se atén, repetida infinidade de veces, é a seguinte: un de si mesmo sabe que escribe versos. O que non sabe é se será ou non será poeta.

Os lonxes do solpor
serían, sen ti,
tristes e escuros.

I

Quero ter a palabra máis sinceira,
a palabra máis noble e trascendente
que sexa, ao mesmo tempo, frol, semente,
inverno, vran, outono e primavera.

Quero a palabra pura, recendente,
fermosísima, nidia, verdadeira
que teña o rimo varil da muñeira
e a claridade da auga transparente.

Quero a palabra certa cara á vida,
a palabra que fere, que aloumiña
e vai pra ave, pra nube, pra canción.

Quero a palabra núa, alporecida
e, ao mesmo tempo, lene, solermiña
que é sal nos beizos e luz no corazón.

1

Non sabemos se primeiro foi
a luz ou a palabra,
a palabra da luz,
a luz da palabra,
a palabra sen luz,
a luz sen a palabra.
Pro a palabra ten luz
e pode, cecais, acontecer
que a luz non ten palabra.

unha obra extensísima que sería por demais prolixo relacionar nesta pequena nota. O lector interesado pode consultar unha completa bibliografía do noso poeta, así como noticia fidedigna da súa peripecia vital, en tódalas ordes, no libro de Xosé M^a del Caño, *Conversas con Manuel María* (Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 1990).

Cando a terra se pon a soñar
e se conmove
chega, dun xeito fatal e necesario,
a un altísimo grao de lucidez:
a materia vóltase nítida, luminosa
e entón -unicamente entón-
é cando acada a súa máxica
faísca esencial de eternidade.

2

A terra faise en ti,
Saleta, sutileza,
chama apaixonada
e transparente,
levidade de neve,
torrente e forza
de seiba poderosa,
música de vento
entre abelairas,
raio máxico de lúa,
murmurio de regueiro,
frol de cerdeira
ou pinga de orballo
emocionada, tremando
sobor do pálido rubor
da rosa namorada.

3

Cervo, flor dun soño, tremor
emocionado da terra
cando se prepara alborozada
pra recibir á primavera,
tépedo vento milagreiro
que cruza e ilumina
a floresta, lóstrego
que deixas nos nosos ollos
a sorpresa, a camelia gris,
pura e branca da nostalxia.
Cervo feito de luz, orballo,
claridade de alba, dourada
melancolía do outono, símbolo
do meu perfecto amor maduro
de anceios, de soños e de sedes:
gallopa novamente o meu

cansado corazón esgarecido
pra que poida sentir
unha vez máis, só unha vez,
a xuventude
florecedo de novo no meu sangue.

III

Na noite moura estou, na incertidume,
neste absurdo foscór do non saber,
na agarda esperanzada do mencer
e no silencio total da servidume.

E, polo tempo, navego sen poder
abandonar nunca máis este costume
este degaro fiel que me consume
e me empurra calado pró non ser.

Non sei como loitar contra o escuro.
Mais síntome moi firme, ilusionado
aunque me sei mortal, triste, inseguro.

Co corazón ergueito e namorado,
cara ás néboas incertas do futuro:
andando vou, senlleiro e resignado.

I

Denantes do milenio, séculos antes,
esistía Itaca, Breogán,
navegaciós ousadas
baixo a guía segura das estrelas.
Todo home tiña a súa Penélope
e un seguro lugar pra descansar.
Naquel tempo venturoso
non se poñía o sol endexamais
e a xente non sabía
a ciencia certa
se vivía na Arcadia
ou, pola contra, estaba habitando
a terra feliz do Paraíso.
O mundo era inocente.
E a vida estrenaba a súa pureza.

Entre sombras camiño, contemplando
 como pasan os días,
 como pasan os odios,
 como pasan os soños,
 como pasan as guerras,
 como pasan as festas,
 como pasan as tristeszas,
 como pasan os homes,
 como pasa todo
 e volve a pasar e a repasar
 co seu xesto cansado e aburrido.
 Unicamente a terra permanece.
 Permanece, aínda, este noso pobo
 envilecido e agraviado.
 E o latexo
 dun verso de amor inesquencíbel:
Odi et amo...
 que, polo de agora,
 logrou sobrevivir máis dun milenio.

Tantos e tantísimos anos intentando
 erguer un edificio confortábel
 de música e palabras
 pra atopar certeza e seguranza,
 poder andar por dentro dun
 alumando a perfecta fascinación
 do noso amor, cantando o impagábel
 e marabilloso gozo de vivir,
 esconxurando o noxo e a tristeza,
 penetrando na nosa escuridade,
 facendo precisa a imprecisión,
 falando cos seres e coas cousas,
 dando parte do mundo que heredamos,
 clarificando a beleza no posíbel
 e fixando a emoción que nos conmove
 en cancións vagorosas pra que o vento
 llas poida transmitir a aqueles que
 nos veñan suceder na nosa tribu.
 Esta é a historia. Non hai outra.
 E pregámoslle ao tempo
 que nos sexa benévolo e piadoso.

Eiquí estamos, conformes, e pasmados,
co corazón e cos ollos ben abertos
ao breve presente que nos fuxe
dun xeito lene, sutil e natural
sen que o poidamos apreixar
coas nosas maus pesadas e brutais
que nós desexaríamos
delicadfsimas pombas asombradas.
O pasado é unha alucinada lenda
que as idades luíron
pra facelo nostálxica lembranza
ou lene melancolía señaardosa.
O porvir ven a ser como unha flor
a medio abrir da que aínda non
podemos percibir o seu recendo.
O noso oficio é laborar palabras
co segredo e íntimo desexo de que
algunha delas voe docemente
cara ás incertas néboas do futuro
e poida ser fundamento dun ensoño
ou fecunda semente de ilusión.